

Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji

Biotehnički institut - Trg Kralja Nikole bb, 81000 Podgorica
Tel: 081 206 713 Fax: 081 206 712 Mail: extension-pg@cg.yu

FORMIRANJE UZGOJNOG OBLIKA KOTLASTA KRUNA – VAZA

Karakteristika ovog uzgojnog oblika je u tome što nema vodilicu (centralnu produžnicu stabla). Kod ovog uzgojnog oblika postoje samo tri skeletne grane koje se nalaze na približno podjednakom međusobnom rastojanju tako da zaklapaju ugao od 360°.

Kod ovog uzgojnog oblika plodovi su bolje obojeni, bolja je osunčanost i provjetrenost krošnje, tako da je pojava bolesti i štetočina svedena na manju mjeru. Dobri rezultati sa ovim uzgojnim oblikom su se pokazali u zasadima višnje, šljive, trešnje, dunje, mada se može koristiti i kod drugih voćnih vrsta.

Način formiranja:

U proljeće, posađenu sadnicu orežujemo na visinu od 70 cm. od nivoa zemlje.

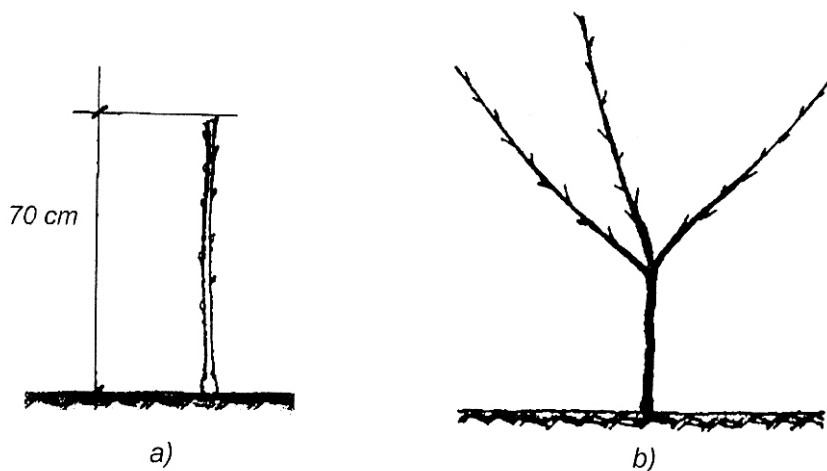
U toku vegetacije, ispod prekraćenog mjesta razvije se mladari od kojih se odaberu tri na međusobnom rastojanju 10-15 cm, koji su raspoređeni pod uglom od 120°, tako da zaklapaju ugao od 360°. Kada ostavljeni mladari porastu na dužinu od oko 30 cm, sve ostale konkurentske mladare uklanjamo

do stabla, a ostavljene mladare razvodimo pod uglom od 120°.

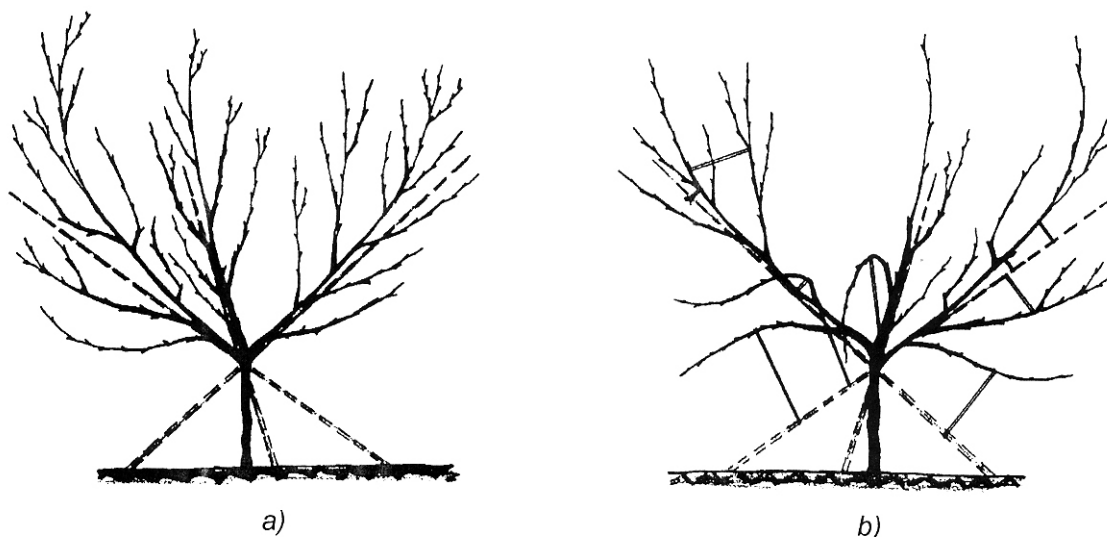
Primjena agrotehničkih mjera prilikom formiranja uzgojnog oblika jednako je važna kao i u periodu punog plodonošenja voćaka. Ukoliko je optimalna ishrana i navodnjavanje sadnica tokom jula mjeseca ostavljeni mladari treba da dostignu porast od 60-70 cm. Tada se pristupa zelenoj rezidbi na način što će se ostavljeni mladari prekratiti na 50 cm od stabla. Na ovaj način forsira se stvaranje prijevremenih mladara koji se u daljem periodu intenzivno razvijaju. Kada dostignu dužinu od 10-15 cm, izaberu se po dva mladara na svakoj osnovnoj grani, i to jedan kao produžnica osnovne grane, dok drugi služi za formiranje prve serije sekundarnih grana.

Mladari koji se ostavljaju za formiranje sekundarnih grana ne treba da budu neposredno ispod mladara ostavljenog za produžnicu, već ih treba ostavljati niže, bliže stablu, zbog povoljnijeg ugla rasta. Sekundarne grane treba razvoditi u istom smjeru u odnosu na primarne grane i one se razvode ili lijevo ili desno, kako ne bi došlo do njihovog ukrštanja.

Crtež 7: Prva godina uzgoja:
a) prikraćena sadnica, b) odabrane skeletne grane.

Crtež 8:
Izabrene grane se svijaju i vezuju.

U proljeće druge godine, ukoliko je dužina produžnice osnovnih grana dovoljna za formiranje druge serije sekundarnih grana vrši se njeno prekraćivanje na 60-70 cm za manje bujne, odnosno na 80-90 cm za bujnije sorte. Ovo rastojanje se računa od mjesta rasta prvih sekundarnih grana.

Ukoliko produžnice sekundarnih grana nijesu dostigle navedenu dužinu, onda se rezidba ne izvodi, već se korekcijom pojedinih grana produžnice dovedu na istu dužinu, odnosno samo se skraćuju one koje imaju ovaj porast, dok se ostale ne orezuju.

Prijevremene grančice koje su ostavljene na produžnicama, poslije formiranja sekundarnih grana orezuju se na dva pupoljka. Mladari koji izrastu iz ostavljenih pupoljaka i koji će formirati prvu seriju sekundarnih grana razvode se pod uglom od 45-50° u odnosu na osnovnu granu. Nakon što ostavljeni mladari izrastu 20-25 cm, biraju se mladari za produžnicu i drugu seriju sekundarnih grana. Druga serija sekundarnih grana treba da ima mladare izrasle sa strane ali u suprotnom smjeru od pravca koji zauzimaju sekundarne grane prve serije.

U trećoj godini se nastavlja formiranje treće serije sekundarnih grana koje razvodimo tako da zauzimaju položaj kao i sekundarne grane prve serije, dok je raspored četvrte serije sekundarnih grana identičan rasporedu druge serije sekundarnih grana. Ovakvim razvođe-

njem sekundarnih grana one se dovode u pravilan položaj tako da nema njihovog međusobnog ukrštanja i zasjenjivanja. U ovom periodu dolazi i do formiranja rodnihi grana na prvoj seriji sekundarnih grana, odnosno formiraju se tzv. tercijalne grane na kojima će se razviti rodne grančice. Rodne grančice treba da zauzmu horizontalan položaj, dok rastojanje između njih treba da iznosi oko 30 cm. Ako su u pitanju bujne sorte, ostale grančice se uklanjaju do osnove, ili se vrši njihovo prekraćivanje na 2-8 pupoljaka ako se radi o manje bujnim sortama. Dužina prekraćivanja zavisi od bujnosti sorte, i ako su manje bujne, manje se i prekraćuju.

Formiranjem četvrte serije sekundarnih grana završava se formiranje ovog uzgojnog oblika. Nakon toga, vrši se normalna rezidba na održavanje postojeće uzgojne forme voćke i rezidba na rod.

Crtež 9: Oblikovana vaza:

1. skeletna grana prvog reda,
2. skeletna grana drugog reda,
3. skeletna grana trećeg reda,
4. produžnice skeletnih grana.

Grozđanić Rajko, dipl. ing. polj.

Stručni saradnik u oblasti voćarstva i vinogradarstva